

NTP-INNOV-22-0144

„Tanulás tanítása”

KISFÜZET

A tanulás tanításához

Vincze-Pap Zita

Párkányi István

NTP-INNOV-22-0144

„Tanulás tanítása”

Előszó

Egy olyan füzetet tartasz a kezvedben, amely, reméljük, hogy segítségedre lesz az önálló tanulásban. Megpróbáltuk összefoglalni, vagy kiegészíteni a foglalkozásokon „tanultakat”. Igyekeztünk úgy összeállítani ezt a kis gyűjteményt, hogy inspirációt nyújtson és növelje tanuláshoz kapcsolódó motivációd, segítsen megtalálni a tanulásban a siker élményét. Az egymást követő „tananyagokból” ki is emelhetsz egy neked tetsző részt, de szerencsésebb, ha követed az egy-egy hétre szóló tanácsainkat, feladatjavaslatainkat. Ígérjük, hogy nem lesz megerőltető és a befektetett energiád végül megtérül, azaz nemcsak, hogy sikeres leszel a tanulásban, hanem jó élményekkel is gazdagodni fogsz.

NTP-INNOV-22-0144

„Tanulás tanítása”

Hogyan tanulunk? Önvizsgálat: tanulási szokásaim, tanuláshoz való viszonyom

Tanulmányozd gondosan az itt következő megállapításokat! Gondolkozz el mindegyiken, majd írd melléjük annak a megnevezésnek a számát, amelyet magadra nézve igaznak és jellemzőnek érzel!

1: soha 2: ritkán 3: néha 4: gyakran 5: mindig

1. Unatkozom a tanítási órákon. ____
2. A tanórákon végig figyelek. ____
3. Követem a tanár magyarázatát. ____
4. Ha valamit nem értek, megkérdézem. ____
5. A tananyag jelentős részét már az iskolai órán megtanulom.

6. Tanárain kérdéseire tudom a választ. ____
7. A feleltetéstől félek. ____
8. Szeretek szerepelni. ____
9. Szívesen vagyok az iskolában. ____
10. Sikeresnek érzem magam az iskolában. ____
11. Társaimhoz fordulok segítségért, ha nem tudok valamit.

12. Társaim hozzám fordulnak segítségért. ____
13. Szívesen és jókedvűen tanulok. ____
14. A kudarcok elveszik a kedvem a tanulástól. ____
15. Jól érzem magam a tanítási órákon. ____
16. Érdekelnek a tankönyvi témák. ____

NTP-INNOV-22-0144

„Tanulás tanítása”

17. Csak azért tanulok, mert kell. ____
18. Távlati célok érdekében tanulok. ____
19. Azért tanulok, hogy megfeleljek az elvárásoknak. ____
20. Tanulással kapcsolatos problémáimat megbeszélem egy felnőttel. ____
21. Hazatérés után rövidesen nekiülök a tanulásnak. ____
22. Estefelé tanulok. ____
23. Egyedül és önállóan szeretek tanulni. ____
24. Friss vagyok, amikor a tanulást megkezdem. ____
25. Ha sok a leckém, szüneteket tartok tanulás közben. ____
26. Íróasztalnál ülve tanulok. ____
27. Ügyelek arra, hogy elegendő fény essen a papírra. ____
28. Tanulás előtt rendet rakok magam körül. ____
29. Tanulás közben bekapcsolom a magnetofont, a rádiót vagy a TV-t. ____
30. Fülhallgatóval, zenével tanulok. ____
31. Zavarnak a tanulásnál a szobámba beszűrődő zajok. ____
32. Családtagjaim zavarnak a tanulásban. ____
33. Tanulás előtt végig gondolom, hogy mi történt aznap az iskolában. ____
34. Megcsinálom minden feladatot, amit aznap feladtak. ____
35. Csak a következő napra tanulok. ____
36. A legnehezebb tantárggyal kezdem a tanulást. ____
37. Először az írásbeli feladatokat készítem el. ____
38. A verseket több napon keresztül tanulom. ____
39. Hangosan tanulok. ____
40. Tudok a tankönyvi szövegekre tartósan figyelni. ____
41. Gondolataim gyakran elkalandoznak olvasás közben. ____
42. Szövegolvasás után próbafelmondást végzek. ____
43. Aláhúzom könyvemben a lényeges gondolatokat. ____

NTP-INNOV-22-0144

„Tanulás tanítása”

44. Az ismeretlen kifejezések, idegen szavak jelentésének utánanézek. ____
45. Megkeresem az olvasmány legfontosabb kifejezéseit. ____
46. Vázlatot készítek a tanult anyagról. ____
47. Össze tudom foglalni röviden a tananyag lényegét. ____
48. Azt is megtanulom, amit nem értek. ____
49. A felkészüléshez más könyveket is használok, nem csak a tankönyvet. ____
50. Nagyon jól megtanulom az idegen nyelv szavait. ____

(Oroszlány 1997:17-18.)

NTP-INNOV-22-0144

„Tanulás tanítása”

Az eredményes tanulást befolyásoló külső környezet

Fontos, hogy olyan körülmények között tanulj, amely lehetővé teszi a koncentrálásra alkalmas, nyugodt légkört.

Te hol szoktál tanulni? Van állandó tanulóhelyed?

Vizsgáld meg ennek körülményeit a következő szempontok szerint:

Rend és csend: Van egy szoba / sarok, ahol a tanulásban senki sem zavar. Az íróasztalon csak azok a tárgyak találhatóak, amelyekre a tanuláshoz szükséged van.

Világítás: Lehetőleg természetes fény van a szobában, ill. sötétedés után egész szobát bevilágító, megfelelő erősségű szórt fény, valamint asztali lámpa.

Ülőhely, testtartás: A megfelelő ülőhelyzet jelentős mértékben hozzájárul az összeszedettséghez, a hatékony tanuláshoz szükséges készenléti állapothoz.

(„Kis kuckódat” le is rajzolhatod.)

NTP-INNOV-22-0144

„Tanulás tanítása”

A tanulás belső feltételei: Érdeklődés

A Te célod is az, hogy minél kevesebb energia ráfordításával, minél gyorsabban és eredményesebben sajátítsd el a megtanulandót. Észrevetted már, hogy mindez sokkal inkább megvalósul, ha érdeklődéssel állsz a feladat elé?

Feladat:

Nézd át két-három idei tankönyved tartalomjegyzékét, és gondolkozz el kicsit, melyek azok a tananyagrészek, ...

... amelyeket kíváncsian vársz?

... amivel biztosan szívesen foglalkozol majd?

... amelyekkel kapcsolatban sok kérdésed van?

... amelyekről már korábban tanultál és információkkal rendelkezel?

... amelyeket különösen hasznosnak tartasz?

... amiből akár Te magad is szívesen készítenél kiselőadást?

NTP-INNOV-22-0144

„Tanulás tanítása”

A tanulás belső feltételei: Képesség

Feladat: „Apróhirdetés”

Fogalmazd meg egy apróhirdetést „Tanulótársat keresek” címmel. A szövegben részletezd, hogy

- a)
 - mik az erősségeid
 - mely tantárgyakban vagy különösen ügyes
 - mely területeken tudnál segítséget nyújtani másoknak
- b)
 - mely területeken lenne szükséged támogatásra
 - miben várod tanulótársad segítségét
 - melyik az a tantárgy, amit többet kellene gyakorolni

NTP-INNOV-22-0144

„Tanulás tanítása”

Miért tanulunk: Célok

Cselekvéseink értelmét a célok adják. A célkitűzések megóvnak minket a „sodródástól”. Kitűzött – rövidebb vagy hosszabb távú – céljaink elérése pedig önbizalommal tölt el bennünket.

Feladat:

- Fogalmazd meg röviden iskolai tanulásod célját!
- Írj le más célokat is, amelyek fontosak az életedben!
- Ha van már elképzelésed a pályaválasztásodat illetően, írd le, hogy milyen rövid ill. hosszú távú célokat (ismeretek megszerzése, tanulmányi eredmények, képességek fejlesztése, stb.) kell megvalósítanod ahhoz, hogy terveid teljesüljenek.

NTP-INNOV-22-0144

„Tanulás tanítása”

Sikerek – kudarcok

Mindkét fogalom hozzátartozik az életünkhöz és mindkettő hozzájárul ahhoz, hogy általuk biztosabb önismeretre tegyünk szert. A reális önismeret azt jelenti, hogy tisztán látom képességeimet, lehetőségeim határait. Ilyen reális önismeretre azonban csak az tesz szert, aki meri magát mérni, bátran próbálkozik.

Feladat:

1. Válassz egyet példaképeid közül! Tekintsd át életpályáját, és jegyzeteld le ..
 - milyen kudarcok árnyékolták életútja alakulását?
 - milyen hatással voltak ezek a kudarcok a későbbi pályafutására? miből mit tanulhatott?
 - milyen tényezők (személyek, események, feladatok, emberi tulajdonságok, stb.) segítették a sikerhez?
2. Fogalmazd meg, mit értékelsz sikerként a hétköznapjaid során!
 - Észreveszed szüleid, tanáraid, osztálytársaid, barátaid dicséreteit?

NTP-INNOV-22-0144

„Tanulás tanítása”

- Megtérülni látod a befektetett energiát az eredményeidben?
- Mely területek (iskolában, iskolán kívül) érzed magad leginkább eredményesnek? Milyen hatással vannak a sikereid az életedre?

Olvasni való...

Sylvester Stallone nevét sokan ismerik – és a történetét? Születésekor egy orvosi műhibának köszönhetően arca egy része lebénult, ebből adódó beszédhibája miatt sokat csúfolták gyermekkorában. Tovább nehezítette helyzetét, hogy szülei rossz viszonya miatt gyermekkorában egy részét nevelőotthonban töltötte. Feszültségeit sportolással igyekezett levezetni, elkezdett súlyt emelni, diszkoszt vetni, vívni, majd tagja lett a Devareaux középiskola futball csapatának.

A 60-as években sport ösztöndíjjal lett hallgatója az American College of Switzerland főiskolának, ahol színészi tanulmányokat folytatott. Majd a University of Miami-n drámát

NTP-INNOV-22-0144

„Tanulás tanítása”

kezdett tanulni, amit azonban félbehagyott és New York-ba költözött, hogy álmait megvalósítva színész legyen. De ritkán kapott munkát nehezen érthető beszéde miatt, ezért sokat nélkülözött, amely egészen a hajléktalanságig juttatta 1975-re. Végző kétségbeesésében még kutyáját is eladta 25 dollárért, amikor annak nem tudott ételt adni. Ekkor – 1975 márciusában – került sor a Muhammad Ali – Chuck Wepner profi bokszmérkőzésre, amit Stallone is megnézett és azonnal, 3 nap alatt megírta belőle egy film forgatókönyvét. Házalni kezdett vele különböző filmgyártóknál, ahol kapott is egy 125 000 dolláros ajánlatot, amit azonban nem fogadott el azzal, hogy Ő akarja eljátszani a főszerepet. A gyártó nem egyezett bele, ajánlatát azonban felemelte 325 000 dollárra – a hajléktalan Stallonénak.

Sylvester ezt továbbra is visszautasította, csekély gázsit és jogdíjat kérve továbbra is a film főszerepe mellett. Végül megállapodásra jutott a filmgyárral, 35 000 dollárt és jutalékot kapva a film jogdíjaiból. A 35 000 dollárból 15 000 dollárért visszavásárolta kutyáját, miután 3 napot várakozott azon a

NTP-INNOV-22-0144

„Tanulás tanítása”

helyen, ahol legjobb barátját megvették tőle néhány hónappal korábban 25 dollárért.

A film a későbbiekben több, mint 200 millió dolláros bevételt hozott számára. A film? Hát persze, a Rocky, amely 3 Oscar díjat kapott és még ma is Hollywood egyik legsikeresebb filmalkotásaként tartják számon.

NTP-INNOV-22-0144

„Tanulás tanítása”

Tanulási készségek I.: Figyelem

Óriási szükség van a figyelemre az észleléshez, a gondolkodáshoz, a megértéshez és az emlékezetbe véséshez. Figyelmünket jellemezhetjük annak terjedelmével és tartósságával, valamint azzal, hogy hány dologra tudunk párhuzamosan figyelni (megosztás), és hogyan tudjuk figyelmünket egyik dologról a másikra irányítani.

Mindezek a jellemzők, sajátosságok fejleszthetők tulajdonképp bármely olyan tevékenység révén, amelyek véghezviteléhez koncentrációra van szükség. Nagyon hasznos a művészetekkel való foglalkozás, a zenetanulás, a rajzolás, de különböző koncentrációs képességet erősítő gyakorlatokkal is tréningezhetünk.

A foglalkozások alkalmával például a következőkkel találkozhatunk:

- jelkeresés
- szókeresés
- hibakeresés
- jelritmus

NTP-INNOV-22-0144

„Tanulás tanítása”

- kockaforgatás
- számolás
- azonos-különböző ábrák

NTP-INNOV-22-0144

„Tanulás tanítása”

Tanulási készségek II.: Emlékezet

Az emlékezet az a képességünk, melynek segítségével a tanultakat elraktározzuk, megőrizzük, majd, amikor szükséges, felidézzük. Ez a képesség is fejleszthető. Például amikor irodalom órára verset kell tanulnod, vagy történelemből meg kell jegyezned több évszámot, illetve bármely tantárgyból szóról-szóra be kell magolnod egy definíciót, gondolj arra is, hogy épp a memóriádat edzed. Az „edzésbe” fektetett energia pedig bizonyosan megtérül a későbbi tanulmányaid során.

Természetesen a fent említettek mellett sok más módon, akár játékos, szórakoztató formában is fejleszthetjük emlékezőképességünket. Valószínűleg Te magad is ismersz néhány „memóriajátékot”. Melyekre gondolsz? Sorold fel ezeket!

Készíts egy játékot, mely valamilyen formában kapcsolódik a Te érdeklődésedhez, s amellyel az emlékezőképességet trenírozhatjátok a csoporton belül is.

Néhány jótanács az emlékezet fejlesztéséhez a teljesség igénye nélkül:

NTP-INNOV-22-0144

„Tanulás tanítása”

- Egy tananyagnak az eleje és – vége könnyebben beépül a hosszú távú memóriába, mint a közepe, tehát arra nagyobb figyelmet kell fordítani.
- Minél jobban megértjük, feldolgozzuk a megtanulandó anyagot, annál mélyebben rögzül.
- A rögzítésben segíthet, ha ábrákat, jeleket, piktogramokat használunk.
- Készíts vázlatot!
- Tanulj hangosan!

Technikák a felidézéshez:

- mnemotechnikák
- mozaikszó alkotás
- mondatalkotás
- helyek módszere
- kulcsszó módszer
- rímalkotás
- fogas módszer

NTP-INNOV-22-0144

„Tanulás tanítása”

Tanulási készségek III.: Gondolkodás

Problémamegoldó tevékenységek végzése tudattalanul is hozzátartozik a mindennapjainkhoz. A tanulás hatékonysága szempontjából viszont egyáltalán nem mindegy, hogy a problémamegoldó képesség milyen fokán állunk.

Úgy, mint sportolás előtt, érdemes az agyunkat is „bemelegíteni”, hiszen a jól „edzett” gondolkodás többek közt segíti a lényegkiemelést, az összefüggések megtalálását, a rövid-, majd a hosszútávú memorizálást.

Az önálló tanulás megkezdése előtt olyan ráhangoló gyakorlatokat javaslunk, amely felkészíti az agyat a fenti céljaink eléréséhez.

Szánj 5 percet az alábbi kérdések végig gondolására, de te is alkothatsz hasonlókat!

- Milyen lenne a napirended 100 évvel ezelőtt?
- Milyen lenne a napirendet egy távoli, kis szigeten?
- Mit vinnél magaddal egy lakatlan szigetre?
- Milyen korban élnél szívesen? Miért?
- Mi lenne a 3 kívánságod?

NTP-INNOV-22-0144

„Tanulás tanítása”

Tanulási készségek IV.: Kreativitás

A kreativitás nem más, mint a megoldáskereső gondolkodásmód. Többféleképpen fejleszthető ez a képesség; leginkább úgy, ha olykor megpróbálunk változtatni gondolkodási szokásainkon.

Feladatok:

- Mire jó egy bizonyos tárgy az alapfunkcióján kívül. (pl. mire lehet jó még egy fakanál, egy téglá, egy gémpapír, stb.)
- Egészítsd ki a megkezdett ábrát többféleképpen úgy, hogy minden rajzod más és más figurát ábrázoljon.
- Milyen címet adnál a képeknek? Keress fotókat, festményeket az interneten és adj egy pozitív és egy negatív kicsengésű címet is minden képnek. (asszociációs képesség, fókuszváltás, rugalmasság)

NTP-INNOV-22-0144

„Tanulás tanítása”

Tanulási technikák – Kommunikáció – Kérdezés

A gondolkodási folyamat mindig a kérdések megfogalmazásával kezdődik.

Feladat:

1. „Címmeditáció”

Válassz ki egyet valamely tantárgy (pl. történelem, biológia, fizika) még nem tanult leckéi közül. Elemezd a lecke címét úgy, hogy a lehető legtöbb kérdést teszed fel magadnak a témával kapcsolatban.

Kövesd ezt a gyakorlatot rendszeresen a tanulásod során, hiszen a címmeditáció sokat segít abban, hogy előre elképzeljünk egy adott lecke tartalmát, „problémává” (érdekessé) tegyük magunk számára a szóban forgó kérdéskört.

2. Egy-egy tananyag megtanulását érdemes úgy kezdened, hogy megpróbálsz a lecke végén szereplő kérdéseket megválaszolni. Sok-sok előnnyel jár ez a technika a tanulás hatékonysága szempontjából:

NTP-INNOV-22-0144

„Tanulás tanítása”

- Felelevenítjük, előhívjuk már meglévő, korábbi tanulmányainkból származó ismereteinket.
- Rálátást kapunk a megtanulandó tananyag tartalmára.
- Segít az összpontosításban, a témára való ráhangolódásban.
- Felkeltheti kíváncsiságunkat, ösztönözhet az ismeretlen felkutatására, az utánajárásra.
- Elősegíti a lényeglátást, lényegkiemelést.

NTP-INNOV-22-0144

„Tanulás tanítása”

Tanulási technikák – Kommunikáció (Előadás)

A tanulásod eredményességének egyik „mérceje”, az általad elsajátított anyag rész visszaadása. Ez történhet írásban és szóban, illetve néhány esetben gyakorlatban (pl. projektfeladat) is. A szóban történő beszámolás, felelet nemcsak a tanárodnak visszajelzés, hanem saját magadnak is tükröt tartasz vele. Az átgondolt, felépített, jól érthető előadás nagyon sokat tud hozzáadni a felelet értékéhez. A csapongó, ellentmondásos, halk ám tartalmilag helyes felelet nem biztos, hogy meggyőzi a hallgatóságodat (pl. a tanárodat) a felkészültségedről. Íme néhány jótanács, amivel fel tudsz készülni egy előadásra, vagy szóbeli feleletre:

- Legyél kipihent!
- Ne izgulj! (a lehetőségekhez képest) A tested tudatos használatát, pl. légzés- és relaxációs technikákat a stressz ellen tudod fordítani.
- Legyél összeszedett! (Építsd fel a mondanivalód! – bevezetés, téma részletezése, befejezés, reflexió)
- Beszéded legyen érthető (megfelelő erősségű és ritmusú, artikulált), ezt otthon is gyakorolhatod!

NTP-INNOV-22-0144

„Tanulás tanítása”

- Lehetőség szerint támaszd alá előadásod valamilyen szemléltetéssel (ppt, fotó, film, rajz, stb.)
- Gyakorold! (gyakorold a folyamatos, választékos beszédet egy olyan témában, amiben járatos vagy)

Feladat:

Készíts kiselőadást csoporttársaid számára (tetszőleges formában: PowerPoint, plakát, játékos kvíz, stb.) kedvenc szabadidős tevékenységedről. Az előadásod kapcsán tartsd szem előtt a foglalkozásokon átbeszélt, összegyűjtött elemeket, melyek az új ismeretek átadását és befogadását segítik elő.

- kíváncsiság felkeltése
- meglévő ismeretek feltérképezése
- előzetes kérdések
- az előadás módja (kommunikáció és kontaktus a közönséggel)
- az előadáshoz kapcsolódó feladat (motiválás, érdeklődés fenntartása, ellenőrző kérdések)

NTP-INNOV-22-0144

„Tanulás tanítása”

Tanulási technikák – Kommunikáció (Vita)

A vita érvekből és ellenérvekből áll. Te döntöd el azt, hogy melyik „oldalra” állsz. A döntésedet szubjektív elemek befolyásolják. A vita célja nemcsak az, hogy sikeres legyél, a nyerő oldalon állj, hanem az, hogy fejleszd a látásmódod, kommunikációd, tudásod és nem utolsósorban az empátiád. A vita tehát a tanulási folyamat egy aktív és élményekben gazdag módja, ezért ne hátrálj meg ezektől a szituációktól. Hogyan tudsz a vita módszerével tanulni?

1. Válassz a már elsajátított tananyagok közül egyet.
2. Készülj fel a téma ismertetésére és jelöld meg azokat a csomópontokat, amelyek alkalmasak lehetnek a vitára. (pl. egy-egy uralkodó/hadvezér döntése, egy vers/regény üzenete stb.)
3. Vizsgáld meg a vitás pontot mindkét oldalról.
4. Sorakoztass fel érveket és ellenérveket.
5. Vitatkozz a témában egy társaddal (előre közösen megállapított szabályok alapján), úgy, hogy kipróbáld mindkét oldalt.

Természetesen alkothatsz te is olyan megállapításokat, amely vitára készítenek, például:

NTP-INNOV-22-0144

„Tanulás tanítása”

- A folyók szabályozása jó a mezőgazdaságnak.
- A kalandozó magyaroknak joguk volt megtámadni a szomszédos népeket.
- A németet könnyebb tanulni, mint az angolt.

NTP-INNOV-22-0144

„Tanulás tanítása”

Tanulási technikák – Olvasás – szövegfeldolgozás

A tananyag olvasása (esetlegesen önálló feldolgozása) kapcsán számos feladatunk van; mindenekelőtt megérteni az olvasottakat. Ehhez szükség van az ok-okozati viszonyok felfedezésére, kérdések megfogalmazására, a meglévő tudás előhívására, belső képek megalkotására, információk közötti eligazodásra, esetleges ellentmondások felfedezésére, lényegkiemelésre.

A szövegértési kompetencia fejlesztésével a tanulási képesség is fejlődik.

Feladat:

A tanórákon és önálló tanulásod során alkalmazd a foglalkozásokon megismert és gyakorolt szövegfeldolgozási módszereket: jegyzetelés, vázlatkészítés, kiemelés, kulcsszavak keresése, kérdésfeltevés.

A verbális ismeretek képi megjelenítésének technikája a **gondolattérkép**, melynek célja az információk feltárása, rendszerezése.

Készítése:

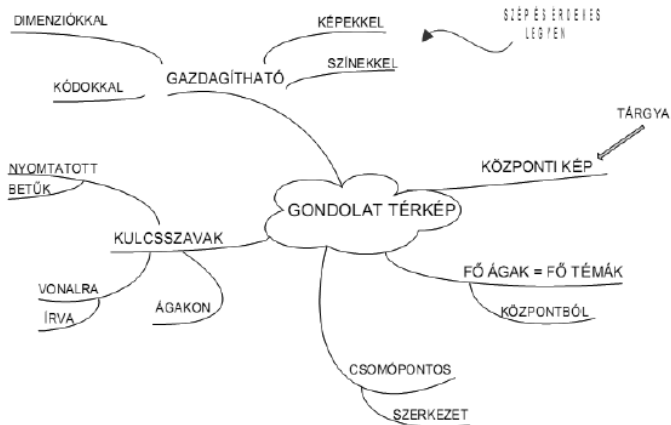
- a papírlapon középre kerül a központi téma

NTP-INNOV-22-0144

„Tanulás tanítása”

- innen ágaznak el a téma fő pontjai, majd azok alpontjai
- kulcsszavakat használunk
- az összefüggéseket nyilakkal jelöljük
- különböző színekkel (és formákkal) dolgozunk
- a szavak, kifejezések mellett rajzokat, ábrákat is készíthetünk

1. ábra. A gondolat térkép leírása, jellemzői

(Gyarmathy Éva)

NTP-INNOV-22-0144

„Tanulás tanítása”

Tanulási technikák – Összefoglalás, (ön)értékelés

A foglalkozásokon számos olyan tényezőt vizsgálhattál meg, melyek által biztos, hogy sikerült jobban megismerned önmagad és persze tanuló társaidat is. A gyakorlatok arra is rávilágítottak, mekkora jelentőséggel bírnak ezek az önismereti elemek a tanulás hatékonysága szempontjából.

Feladat:

A foglalkozásokon történeteket felidézve hogyan folytatnád, illetve fejeznéd be az alábbi megkezdett mondatokat:

- A foglalkozássorozat indulásakor azt gondoltam, hogy ...
- A csoporttagokkal közösen megalkotott szabályok ...
- Az órai feladatok során a társaimmal való együttműködés ...
- Különösen tetszettek azok a feladatok, ...
- A legkülönbélebb témákról folytatott páros vagy csoportos beszélgetések révén ...
- A foglalkozások hatására ma már odafigyelek például ...

NTP-INNOV-22-0144

„Tanulás tanítása”

- Nehéz volt / Nem volt nehéz a többiekre figyelnem, mert ...
- Korábbi tanulási szokásaim közül biztos, hogy megtartom / elhagyom ...
- Mások visszajelzései, reflektálásai megerősítettek engem abban, hogy ...
- Azért tartom fontosnak, hogy megtanuljunk tanulni, mert...
- A legjobb élményem az volt, hogy ...
- A nálam fiatalabbaknak azt mondanám a tanulásról, hogy...